

Lejtmenet...

Szakmai presztízs, szakmai szuverenitás

Motto: *Az okszerű természetvédelemnek nincs alternatívája!*

Tekintettel arra, hogy már nyugdíjas vagyok, egzisztenciális veszélyeztetettség nélkül beszélhetek szakmánk legsúlyosabb problémáiról. Egyrészt az erdészszakma óriási presztízsvesztéséről, másrészt a gazdálkodás keretfeltételeit meghatározó jogszabályokról, ugyanis olyan szakmai vélemények hallhatók, melyek szerint a nemrég megalkotott erdőtörvény sem hozott lényeges könnyítést a gazdálkodók számára. Ez persze egyes következménye annak, hogy az erdőgazdálkodás jogszabályi feltételrendszerének jelentős javítása a természetvédelmi és vadászati törvény egyidejű újragondolása nélkül lehetetlen. A természetvédelem és a vadgazdálkodás ugyanis 1996-ban maga alá gyűrte az erdőgazdálkodást! Jelen helyzetet változtatni meglehetősen nehéz, mivel a természetvédelem társadalmi támogatottsága igen nagy (ami persze nem baj), a vadászlobbi pedig minden kormányváltás után talál jelentős befolyással bíró, ügyeiket pártoló politikust. Ezzel szemben az erdőgazdálkodás szakmai presztízse – az ún. PR-munka jelentős javulása ellenére – soha nem látott mélyre süllyedt, ma az erdészeti főhatóság vezetője nem szakember. Hogyan jutottunk ide, és mit kellene tennünk ahhoz, hogy ezen a helyzeten változtassunk? Ezekre a kérdésekre próbálok választ keresni.

Először is, nézzük meg presztízsvesztésünk objektív, külső okait, me-

lyek ellen nem sokat tehetünk. A II. világháború után égető fahiány nehezítette az újjáépítést, az állampolgárok hétköznapi számára pedig meghatározó tényező volt a tűzifaellátás. Az erőltetett iparosítás korszakában igen sok fát igényeltek az építkezések, valamint a bányászat fejlesztése, majd a szövetkezetek megszervezése idején a mezőgazdaság. Az ágazatirányítás – enyhített formában egészen a rendszerváltásig – a tervgazdálkodás elvei szerint működött, az erdészeti főhatóság a politika által elszámoltatható módon viselt ágazati felelősséget az ország faanyagellátásáért és faiparának fejlesztéséért. Ez igen nagy presztízst jelentett a szakmának, amit egy nagy léptékű erdőtelepítési program megvalósulása tovább növelt. Ennek eredményeként, a szövetkezeti szektorban egy erdészeti üzemág született, mely jelentősen hozzájárult a mezőgazdaság szezonális munkanélküliségének csökkentéséhez. A rendszerváltással mindez megváltozott. Megszűnt a faanyag szűkössége, a vámhatárok leomlása következtében helyreállt a Kárpát-medence ökonómiai egysége. A nehezebb ökológiai körülmények között termesztett hazai faanyagunk árban és minőségben versenyeznie kell a Kárpátokból és máshonnan behozott fával! A piacgazdaságra való átállással pedig megszűnt a főhatóság direkt beavatkozási lehetősége az erdőgazdálkodásba és a faiparba. Mindezek következményeként az erdészeti főhatóság a sok száz fős minisztériumban néhány tízfős

részleggé fogyott, feladata lényegében véve az erdőgazdálkodás és a támogatási rendszer jogi kereteinek a kialakítására szűkült. Ebben a törpe minoritásban azonban rendkívül megnehezedett az ágazati sajátosságok érvényre juttatása; egy nagy szervezet ugyanis az ágazati sajátosságok nyesegetésével mindig az ügyek elintézésének egységesítésére törekszik. Ezt a homogenizálási folyamatot jól szemlélteti az erdészeti főhatóság státuszának változása: miniszterhelyettes vezette Országos Erdészeti Főigazgatóság – Erdészeti Hivatal –, nem szakember vezette főosztályi státusz. De e folyamatba sorolható az erdészeti szaporítóanyag-felügyelet integrálása az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézetbe, a vadbiológiai kutatás áthelyezése egy agráregyetemhez Gödöllőre, majd napjainkban az ÁESZ betagozódása a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalokba. Az egységesítési folyamat elméleti alapja az, hogy a minisztériumi döntéshozók az erdőgazdálkodást az agrárium egyik ágának tekintik, ami ellen mi – megfelelő szakmai érveléssel – sosem tiltakoztunk. Ahogy fogyott szakmai presztízssünk, úgy csökkent szakmai szuverenitásunk! Végül megemlítendő, hogy az ágazatirányítás társadalmi megítélését tovább rontotta az erdőterületek átgondolatlan privatizálása is, ami a magántulajdon legrosszabb formájának – az osztatlan közös tulajdonnak – az uralkodóvá válását eredményezte a magánszférában. Az ebből fakadó problémák pedig – sok százezer családot érintve – az erdészeti igazgatásra hullottak vissza. (Véleményem szerint a kárpótlási folyamattal érintett erdőket közösségi tulajdonba kellett volna adni, a kárpótolt pedig használati illetőséget kaphatott volna a társulat tulajdonában levő erdőben. De ezt a kérdést is „elrendezte” a nagypolitika és az Alkotmánybíróság, mely utóbbi szerint a privatizáció során a vagyontárgyak között – legyen az erdő, gyár vagy ház – nem lehet különbséget tenni.)

Most pedig tekintsük át saját mulasztásainkat és tévedéseinket. Az erdőben folyó gazdálkodást döntő mértékben meghatározó három „zöld törvény” – pongyolán fogalmazva az erdő-, vadászati és természetvédelmi törvény – megalkotása során az érdekütközésekből rendre az erdőgazdálkodás került ki

Fotó: Gőbölös Péter

vesztesen. A természetvédelem más tulajdonában álló erdőre vonatkozóan támaszt elvárásokat, a vadgazda pedig ugyancsak más tulajdonában álló erdőben gazdálkodik, de a jogalkotás során ez a szempont nem érvényesült kellő súllyal. Véleményem szerint ennek következtében a tulajdonjog – mely alkotmányos alapjog – súlyosan sérült! Az 1996-ban elkövetett hibát tetézi, hogy a szakma nem ismeri fel alapproblémáinak gyökerét, ebből következően a megoldásra sincs elképzelése, a társadalmi kapcsolatokban pedig állandó védekezésre kényszerül. A civil társadalom ugyanis abban a hitben kritizálja az erdőgazdálkodás gyakorlatát, hogy e téren jogosítványa parttalan, a civilek sincsenek tisztában a tulajdonjoggal. Csak ki kell hívni a TV-t! De a civil társadalom félreérti a probléma lényegét is. Miközben abban a hitben kritizál, hogy az erdőket leginkább az erdőgazdálkodás veszélyezteti, nem veszi észre azt, hogy az erdők természetes felújuló képességét legnagyobb mértékben a vadgazdálkodás félévszázados gyakorlata – az erdők vadeltartó képességét messze meghaladó vadlétszám – gátolja. Mindezek után, bár jogi végzettségem nincs, az általam feszegetett problémát – a tévedés lehetőségét is elfogadva – megpróbálom felvázolni.

Alkotmányos alapjog korlátozásának jogi feltételrendszere

A tulajdonjog tartalmazza a tulajdon használatának, hasznosításának, valamint a tulajdonnal való rendelkezésnek a jogát. Tekintettel arra, hogy a tulajdonjog alkotmányos alapjog, csak az alábbi szigorú feltételek együttes betartásával korlátozható:

– Csak törvénnyel.

E tekintetben a szóban forgó „zöld törvények” megfelelnek az alkotmányosság feltételének.

– A korlátozásnak alapos közérdeken kell nyugodnia!

Ez a közérdek az erdő- és természetvédelmi törvény esetében – lényegét tekintve – a természet- és környezetvédelem, valamint az erdők rekreációt nyújtó szolgáltatásai. Megjegyzem, hogy a közérdek körébe célszerű lenne beemelni a fának – mint megújuló ipari alapanyagának és energiahordozónak – a szabályozott felhasználását is. Az erdő- és természetvédelmi törvény esetében az alapos közérdek fennáll.

Az előzőektől eltérően már súlyos aggályok fogalmazhatók meg a vadászati törvénnyel kapcsolatban. A tör-

vény preambuluma kimondja, hogy: „...valamennyi vadon élő állatfaj a Föld megújuló természeti erőforrásainak, valamint a biológiai életközösségnek pótolhatatlan része”, továbbá a törvény egyik céljaként említi a természet védelmét. Ugyanakkor az erdőfelújításokat védő vadkárelhárító kerítések tömege azt bizonyítja, hogy a törvény a célját nem érte el, a vadlétszámot nem sikerült az erdők természetes vadeltartó képességéhez hozzáigazítani. A vad az erdei ökoszisztémában csak addig a szintig számít közérdeknek, amíg az nem veszélyezteti az élőhelyét, másképpen megfogalmazva: amíg az erdőfelújításokat nem kell kerítéssel védeni a vad károsítása ellen. Továbbá hasonló szigorral – mint tájidegen fák esetében – kellene vizsgálni a nem őshonos muflon szerepét a magyar erdőkben. A vadállományban a preambulumban nemzeti kinccsé való nyilvánítása is álságos. Ugyanis ezt a fogalmat az ökológia nem ismeri, az ökoszisztémában a szarvas és az erdei cickány értéke azonos. A nemzeti kinccsé nyilvánítás alapja a trófea, amely évszázados léptékű populációnemesítés révén alakult, és amely csak egy szűk kör számára jelent értéket. A törvény tehát – közérdek helyett, ügyesen álcázva – egy nagy befolyással bíró, szűk csoport érdekét szolgálja.

– A korlátozásnak arányban kell állnia a közérdekkel!

Ez az a pont, ahol jogalkotásunk mocsárba süllyed. Azon országokban, melyekben a polgári demokrácia folyama-ta töretlen, évszázadok küzdelme eredményeként alakultak ki a tulajdonjog korlátozásának a társadalom által is elfogadott normái. Ez az oka annak, hogy a régi polgári demokráciákban igen nagy eltérések tapasztalhatóak az erdőgazdálkodás és a természetvédelem érdekeinek összehangolásában. Ezek a normák azonban a létező szocializmus éveitől nálunk kivesztek, a jogalkotó abban a hitben szabályoz, hogy jogosítványa szinte parttalan. Erdőgazdálkodás vonatkozásában az arányosítás lelke annak a tisztázása, hogy egyes technológiák előírása avagy tiltása, valamint a haszonvételek korlátozása – azaz a gazdálkodó zsebében való turkálás – mely határig fogadható el? Más megfogalmazásban: az erdei ökoszisztémák hasznosítását oly módon kell fenntarthatóvá tenni, hogy eközben a tulajdonosi jogok is megfelelően érvényesüljenek. A szabályozási munkában tudomásul kell venni azt, hogy a biológiai sokféleség minden gazdálkodás alatt ál-

ló ökoszisztémában szükségszerűen csökken. A jogalkotó szakmai feladata e csökkenés társadalom által elfogadható határának a megállapítása. A polgári demokrácia elveinek érvényre juttatása érdekében vissza kell szerezni a jogalkotói szakmai önkontrollt! Ezért célszerű lenne áttekinteni az 1935. évi magyar erdőtvényt, valamint a hozzánk szakmailag és kulturálisan közel álló országok – Ausztria, Szlovénia és Bajorország – hatályos erdőtvényeit.

– A korlátozás során a legkisebb presszió elvét kell alkalmazni!

A közérdek érvényesítésének főbb útjai: a belátás (meggyőzés), anyagi ösztönzés, tiltás és védelem alá vonás. Az a tény, hogy természetszerű erdeink több mint negyven százaléka természetvédelmi oltalom alatt áll, azt bizonyítja, hogy ma a legkisebb presszió alkalmazásának elve súlyosan sérül! Ez a helyzet úgy jött létre, hogy a természetvédelmi hatóság az erdőgazdálkodás folyamatába való beavatkozás jogcímét védelem alá vonással szerzi meg. Elsőként használja azt a jogi eszközt, ami a tulajdonosi jogok legnagyobb korlátozásával jár! Ez az eljárás egyrészt a tulajdonosi jogok súlyos sérelmét jelenti, másfelől igen nagy bürokráciát is eredményez. A gazdálkodás ugyanis az erdészeti és a természetvédelmi hatóság kettős felügyelete alá kerül!

Most pedig tekintsük át röviden az állami presszió helyes sorrendjét. Az állam saját tulajdonú erdeiben – a tulajdonos jogán – a közérdekkel arányoshoz képest többletkorlátozást is elvállalhat. (Erre Tübingenben találhatunk példát.) Leginkább itt lehet érvényesíteni a „belátás elvét”, természetesen az anyagi korlátok adta lehetőségeken belül, hiszen az erdészeti részvénytársaságok a versenyszférában működnek.

Az anyagi ösztönzés a magánszférában nagy jelentőségű, hiszen az nem várható el, hogy az erdőtulajdonos közcélra otthonról hozzon pénzt, avagy beérje a lehetségesnél jóval kisebb jövedelemmel. Ez történhet támogatási rendbe illesztett módon, avagy eseti, polgárjogi szerződéssel a felek között. Ezek egyikéhez sincs szükség védelem alá vonásra! Burgenlandban tapasztaltuk, hogy egy erdőbirtokossági társulás rendkívül gyenge termőhelyen hektáronként évi 4000 schillinget kapott azért, hogy ott ne folytasson gazdálkodást. De az anyagi ösztönzés körébe értendő az is, hogy egy-egy nagyobb fecsoport megkíméléseért, természetkímélőbb, de drágább technológia alkal-

mazásáért, vagy amikor a vágáskor növelése következtében jelentőssé válik a faanyagromlás, az erdőgazdálkodó kompenzációt kapjon.

Tiltásnak csak különösen indokolt esetben van helye! E tekintetben igen nagy jelentősége van az erdősítésekben a fafajmegválasztás korlátozásának, különösen erdőtelepítésekben, illetve hátaresetekben a túl szigorú célállomány-elvárásoknak, valamint a technológiai eszköztárba való beavatkozásnak.

Védelem alá vonásnak csakis az esetben van jogalapja, ha a természetvédelem különleges érdekei olyan egyedi kezelést kívánnak, melyek a belátás, az anyagi ösztönzés és a közérdekkel arányos tiltás eszköztárával nem érhetőek el. A védelem alá vonás feltétlen kompenzációköteles!

– Aki korlátoz, az fizet!

A túlzott természetvédelmi törekvések meggátolásának leghatékonyabb eszköze ezen elv szigorú érvényesítése. Ugyanakkor rendezőelvként kimondható az, hogy a közérdekkel arányos korlátozást az erdőtulajdonos anyagi kompenzáció nélkül köteles tűrni. (Az arányosításnak éppen ezért nagy a jelentősége.) De mi legyen azokkal az erdőkkel, melyekben a gyenge termőhelyi potenciál miatt a gazdálkodás tartósan veszteséges? Piacgazdaságban a veszteséges vállalkozás szükségszerűen felszámolásra kerül, ugyanakkor az erdőtvény alapján az erdőfenntartással felhagyni nem lehet. Ez az ellentmondás kizárólag az „aki korlátoz, az fizet” elv alapján oldható fel! Az erdészeti jogalkotásnak ez az egyik legkényesebb kérdése. A szóban forgó probléma kezelésére – a legkisebb költségvetési forrás igénybevételét feltételezve – két stratégia kínálkozik. Erdőklímában az ökonómiai küszöb alatti erdőket – a természetvédelemmel karöltve – vissza kell vezetni természetközeli állapotba, majd – legalábbis a magánszférában – be kell vezetni egy feltételekhez kötött, területalapú támogatást. E stratégia sikerének alapfeltétele a vadlétszám normalizálása. Erdőssztyepp klímában pedig a gyenge termőhelyű, ültetvényyszerű erdőterületeket – ha arra van fogadókészség, amit én kétek – vagy vissza kell adni a mezőgazdaságnak, vagy a tájidegen fajokból álló faültvények fenntartását is támogatni szükséges, ha az elkerülhetetlen veszteséget okoz. Környezetvédelemre való hivatkozással erre is megteremthető a jogalap. Az alföldi, gyenge termőhelyi potenciálú, természetszerű erdőkben pedig – a me-

zőgazdasággal szorosan együttműködve – egy ligetes tájrehabilitációt lehetne megkezdeni, ahol a gyenge termőhelyfoltokat legeltetéssel a mezőgazdaság tartaná megfelelő állapotban. E program a természetvédelmi ambíciók kiélésének komoly terepe lehetne.

A szakhatósági együttműködés problémaköre

A három „zöld törvény” között a jogalkotói szándék szerint a szakhatósági együttműködés teremti meg a kapcsolatot. Ez a jogtechnika általában azt a célt szolgálja, hogy egy-egy konkrét esetben az ügydöntő hatóság döntési jogositványát átengedi a szakhatóságnak. Például védelem alatt álló területen az építésügyi hatóság egy út megépítése tárgyában döntési jogosultságát átengedi a természetvédelmi hatóságnak. Esetünkben azonban egészen másról van szó, a természetvédelmi hatóság már az erdőgazdálkodás teljes folyamatellenőrzését veszi át! Ugyanis természetvédelmi oltalom alatt álló erdőkben az alkalmazható technológiákat és a haszonvételi lehetőségeket a természetvédelmi hatóság dönti el, ami pedig kimeríti a „gazdálkodó zsebében való turkálás” fogalmát. Más nézőpontból ez azt jelenti, hogy miközben az erdőkben kormányzati munkamegosztás alapján az erdőgazdálkodásért az erdészeti főhatóság viseli az ágazati felelősséget, addig a gazdálkodás minden lényeges kérdését – ágazati felelősségvállalás nélkül – a természetvédelmi hatóság dönti el. Ez hatáskörmegosztás helyett inkább hatáskörvonásnak tűnik! A szabályozás és az ágazati felelősségvállalás egységének helyreállítása az erdőgazdálkodó számára létkérdés, a tulaj-

donosi jogok sérelme e nélkül nem orvosolható, de nélküle a túlbujránzó bürokrácia sem csökkenthető lényegesen! Véleményem szerint ez a tarthatatlan helyzet úgy oldható fel, hogy a természetvédelmi törvényben csupán az erdők biológiai sokfélesége védelmének szükségességét szabad deklarálni, de azt részletesen az erdőtvényben kell kifejteni! Jogfilozófiai oldalról megközelítve: ha a biológiai sokféleség – a közérdek – megfelelő védelme az erdőtvényből hiányzik, akkor az erdőtvény korlátozásainak nincs jogalapja, az egész szabályozás a levegőben lóg. Ha viszont benne van, mi szükség van a természetvédelmi oltalomra? Ugyanakkor a fokozottan védett erdőterületeket természetvédelmi kezelésbe kell adni, hiszen az erdők e szűk körében a szabályozás és az ágazati felelősségvállalás egysége csak így valósítható meg.

A szakhatósági együttműködés másik örökzöld problémája, hogy 1996 óta a vadlétszámot – bizonyított módon – nem sikerült az erdők természetes vadeltartó képességéhez igazítani, a túl nagy vadlétszám pedig az IUCN (Természetvédelmi Világszövetség) klasszikusan tömör megfogalmazása szerint az erdők szelektív kizsákmányolásához vezet, azaz közérdeket sért. A közölt kép (fotó: Csóka György) jól szemlélteti azt az állapotot, hogy a nudum állapotú talajon, a vad kirekesztése után, emberi beavatkozás nélkül, milyen dús vegetáció jön létre, másképpen megfogalmazva: a vadállomány milyen mértékben fojtja le az erdő természetes megújuló képességét. A mai áldatlan helyzet fenntartásában a természetvédelmi hatóság felelősége elvitathatatlan! Ez az örökzöld téma is a polgári demokrácia talaján állva oldató meg. A vadászati tör-

vényben előírt 3000 hektáros minimális vadászterület a tulajdonnal való rendelkezési jog súlyos sérelmét jelenti, mivel ehhez a mértékhez nem fűződik közérdek! Tőlünk nyugatra az önálló vadászterület alsó határa csupán néhány száz hektár, amit már kisszámú termőföld-tulajdonos is könnyen elérhet. De az erdő-törvény sem tartalmaz olyan előírást, mely a társult erdőgazdálkodás minimális területi mértékét megszabná, pedig az erdőfenntartáshoz sokkal több közérdek fűződik, mint a vadgazdálkodáshoz. Né-

hány száz hektáros vadászterületek esetében egyrészt a mainál sokkal jobban érvényesülne a termőföldhöz kötődő tulajdonjog, másfelől e kis vadászközösségek számára egzisztenciális kérdést jelentene a mező- és erdőgazdasági vadkár alacsony szinten való tartása, azaz a vadlét-szám normalizálása.

Véleményem szerint, a szakhatósági együttműködés az erdőgazdálkodásban a termőföldhöz kötődő tulajdonjog súlyos sérelméhez vezet, mivel a legkisebb presszió alkalmazásának elve se-

rül, másfelől az erdészeti és a természetvédelmi hatóság kettős felügyeletéből kifolyólag óriási bürokráciát hárít az erdőgazdálkodói körre. Továbbá, a szakhatósági együttműködés bizonyított módon nem képes a vad és élőhelye közti egyensúly megteremtésére.

(A vitaindító cikk folytatása „A gazdálkodás hatása az erdők biológiai sokféleségére” címmel az október lapszám-ban jelenik meg.)

Bartha Pál

Konkrét javaslat az átalakító üzemmód erdőmérnöki tervezéséhez

Napjaink szakmai közbeszédében újra és újra fölmerül az *átalakító üzemmód* és annak tervezése. Hosszas bevezető és magyarázkodás helyett térjünk rögtön a lényegre! Az átalakító üzemmód tervezésének *lépéseit erdőrészletenként* a következők szerint gondolom:

I. Differenciált termőhely- és faállomány-leírás:

1. az erdőrészlet termőhely szerinti elkülönítése *termőhelyfélékké*:
 - sík vidéken/síkon pl. a tengerszint feletti abszolút, ill. relatív magasság szerint;
 - domb- és hegyvidéken pl. a domborzat szerint: domb-/hegyláb, domb-/hegyoldal, domb-/hegytető alapján történhet, persze a genetikai talajtípusokat is számításba véve;
2. a termőhely szerint elkülönített faállományokat *állományrészekké* alakítjuk:
 - először jelöljük ki az „őserdőnek valót” (ezt egy szombathelyi terepi bemutató kapcsán hallottam);
 - a fennmaradó állományrészeket bontjuk további *faállományfélékké*. (A faállományféle viszony fogalma: az elkülöníthető legkisebb faállomány-szerkezet, amely minőségileg eltér a szomszédos faállomány szerkezetétől – pl. a kor, elegyarány, vágásérettségi kor stb. alapján – „igényesebbek” akár „biogrúppnak” is nevezhetnék...).

II. Differenciált tervezés:

3. a *faállományfélék vágásérettségi korának* megállapítása következzen, ebből egyenesen adódik a faállományfélék *vágásérettségi mutatója* [emlékeztetőül: a *vágásérettségi mutató* = vágásérettségi kor – (mínusz) jelenlegi kor], amely megmutatja, hogy az

egy-egy faállományféléink szerintünk „meddig bírják még”; a faállományfélékké-bontás egyúttal az *üzemmódot* is meghatározza;

4. a faállományfélék vágásérettségi mutatóinak ismeretében a faállományfélék *átalakításának ideje* így adott lesz. Ha évente a *vágásérettségi mutatójuk* alapján számított *évi véghasználati hozami* területek faállományait vágjuk, akkor egészen biztosan „végigérünk” az erdőrészlet átalakításával, és egyúttal tartamos lesz a *területi és fatérfogathozamunk*, valamint a faállományfélék szerkezetét is szabályossá alakítottuk;
5. a faállományfélék évi véghasználati hozami területeit az *üzemmódjaiknak megfelelő* nagyságú, darabszámú és eloszlású *lékekre bontjuk*, így egyben teljesül a *többszintűség* és a *többszintűség* követelménye. Az *évi véghasználati hozami terület lékekre bontásának szempontjai*:
 - egy-egy léknek a *nagyságát a természetes felújulást* legjobban segítő tényezők határozzák meg. A gyakorlatból *két módszert* említek: egyik a *bükkösök* esetében a *Török-féle* égtáj és aljnövényzet szerintit, a másik a *kocsánytalan tölgyesek* esetében a *Csepányi-féle* léknagyság-meghatározást;
 - hogy hány darab *egyesfa* koronavetülete alkotja az egy lék nagyságát – magyarán hány fát kell majd kivágnunk – az többek között a fafajtól, a magasságtól és a korona nagyságától függ. (Itt jön egy csúnya szó az *iteráció* – fokozatos közelítés – és módszere...);
6. a *véghasználati hozami fatérfogatokat* szokásos módon, az állományfélék hozami területei szerint számítjuk.

A terepen – vagyis az *erdőben* – a lépések *pontjai szerinti feladatokat* tulajdonképpen egyszerre gondoljuk át, szinte-

Jelzősz.	Áll.rész ter.	Fafaj	E.ar.	Kor	V.é.kor	V.é.mutató	Évi.vh.-i hoz.ter.	Lékek üzemmódja
1	3,5	KST	50	70	180	110	3.5 : 110 = 0,032	Szálalóvágásos
1		KTT	30					
1		GY	20					
2	5,0	CS	100	70	100	30	5.0 : 30 = 0,167	Felújítóvágásos
3	1,5	CS	100	70	-	-	-	„őserdő”
Összesen	10,0 ha	-	-				0,199 ha/év	-